

ESENCIALISTICKÝ (TRADIČNÝ) VERZUS KONŠTRUKTIVISTICKÝ PRÍSTUP K REGIONÁLNEJ IDENTITE

Karol Kasala*

* Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Mlynská dolina, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, Slovensko, karol.kasala@uniba.sk

Essentialist (traditional) versus constructivist approach to regional identity

Identity is a concept with growing importance in the humanities, several social sciences as well as in geography. This article introduces the “traditional” concept of identity as it was understood in the past as well as (less frequently) today. A brief overview of changes of the understanding of the concept of identity in the social sciences is presented. The consequences of the development of the identity concept on the changes in the geographical understanding of identity are assessed and discussed.

Key words: identity, regional identity, social construction, identity politics

ÚVOD A CIELE PRÍSPEVKU

Identita je v súčasnosti často používaným až nadužívaným pojmom, predovšetkým v sociálnych a humanitných vedách. V geografii si získava rastúcu pozornosť regionálna identita. Pod týmto pojmom budeme rozumieť geografický koncept identity.

Koncepcia identity v historickom vývoji odrážala dlhodobo jej chápanie, ako sa utváralo vo filozofii – teda v zmysle totožnosti (Bricker 2006 a Lazor 2010). Individuálna identita osoby, veci, regiónu odrážala jej individuálne charakteristické črty, špecifické odlišnosti. Individuálna identita – identita jednotlivca sa v psychológii zameriava na seba, v zmysle totožnosti a jej vedomia (Petrušek 1996), konfrontácie seba s vonkajším svetom (Erikson 1977) a interakcie druhými (Roubal 2009). A podobne boli formy skupinovej identity (kolektívna, etnická, religiózna, sociálna a pod.) vymedzované na základe skupinovej identifikácie, vymedzovania my – oni, akcentujúc špecifiká a odlišnosti. Sociologické chápanie identity zdôrazňuje predovšetkým sociálnu identitu (Jenkins 2008); sám sebou sa stávam prostredníctvom druhých (Bauman a May 2004).

Chápanie identity sa výrazne zmenilo od polovice 20. storočia. Sociálny konstruktivizmus (Berger a Luckmann 1999), politika identity (Keith a Pile 1993) a postštrukturalistická subjektivizácia prispeli postupne k meniacemu sa chápaniu identity, pričom je dôležité zdôrazniť rastúci význam aktérov tejto zmeny. K hlbokšej zmene z esencialistického chápania na sociálnokonštruktivistické chápanie nestálej a hybridnej identity prispeli sociálne revolúcie 60. rokov 20. storočia, teoretici feminizmu, postštrukturalizmu a postkolonializmu a politika identity. V príspevku si všimame najprv identitu ako „tradičný“ (esencialistický) koncept vo filozofii a sociálnych vedách, ďalej esencialistické poňatie regionálnej identity a chápanie identity po „postmoderno-postštrukturalistickom obrate“ najprv v sociálnych vedách a potom v geografii.

Hlavným cieľom príspevku je objasniť súvis medzi súčasným chápaním konceptu identity v geografii (regionálnej identity) a zmenami chápania identity